

ĐẦU TƯ CHO NÔNG NGHIỆP, NÔNG THÔN: NHÌN LẠI ĐỂ TIẾN LÊN

✍ TRẦN ANH

Khu vực nông thôn với khoảng 70% dân số sinh sống chủ yếu dựa vào sản xuất nông nghiệp, nhưng thu nhập lại thấp và luôn gánh chịu nhiều rủi ro do thiên tai dịch bệnh, giá cả không ổn định. Đầu tư cho nông nghiệp, nông thôn (NNNT) chưa tương xứng với tiềm năng nên chưa phát huy hết sức mạnh và hiệu quả của khu vực này. Do vậy, tăng cường đầu tư phát triển NNNT là mối quan tâm lớn của các Đại biểu Quốc hội kỳ họp thứ ba, Quốc hội khóa XIII.

Chưa đáp ứng được nhu cầu thực tế

Bên cạnh kết quả đạt được, sản xuất nông nghiệp vẫn gặp nhiều khó khăn, thu nhập của nông dân rất thấp và không ổn định, chênh lệch về mức sống giữa nông

thôn và thành thị đang ngày càng lớn. Thời gian qua, Nhà nước đã chú trọng đầu tư cho tam nông, nhưng nhu cầu thực tế rất lớn trong khi mức đầu tư chưa tương xứng và hiệu quả đầu tư chưa cao, vì vậy chưa phát huy hết tiềm năng của khu vực này. Theo Chủ tịch Hội Nông dân Việt Nam Nguyễn Quốc Cường (đại biểu đoàn Bắc Giang), mặc dù đầu tư công cho tam nông đã được tăng lên trên 52% tổng vốn đầu tư phát triển từ ngân sách nhà nước (NSNN) và vốn trái phiếu chính phủ (TPCP), nhưng mới chỉ đáp ứng được khoảng 55 - 60% nhu cầu thực tế.

Trong khi nguồn vốn đầu tư có hạn, thì tình trạng đầu tư dàn trải, kéo dài đã khiến hiệu quả sử dụng vốn chưa cao; một số nơi việc chấp hành kỷ cương, kỷ luật và pháp luật trong đầu tư chưa nghiêm túc, còn để xảy ra sai

phạm trong quản lý đầu tư. Đặc biệt, vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI) trong NNNT rất thấp và có xu hướng giảm dần, từ tỷ lệ 8% trong tổng cơ cấu FDI của cả nước năm 2001 xuống còn 1% năm 2010.

Một tồn tại chậm được khắc phục trong nhiều năm qua là việc giải ngân các chương trình mục tiêu quốc gia năm nào cũng chậm. Theo Đại biểu Bùi Mạnh Hùng (Bình Phước), nguyên nhân chính do cơ chế xin cho, tâm lý ban phát còn nặng, thủ tục hành chính rườm rà và cứng nhắc, thường tới cuối quý II thì kinh phí mới tới các cơ sở.

Bất cập trong công tác quy hoạch cũng là một trong những trở ngại đối với sự phát triển của nông nghiệp. Do chưa có quy hoạch cụ thể về chuyển đổi cơ cấu theo từng vùng trong quy hoạch tổng thể chung cả nước, việc giao đất nông nghiệp cho hộ gia đình không chế về hạn mức nên nhiều doanh nghiệp không mặn mà, nông dân không dám đầu tư lớn, ngân hàng không muốn cho vay vốn. Mặc dù công tác lập và tổ chức thực hiện quy hoạch đã được các cấp, ngành quan tâm hơn trước, nhưng nhìn chung chất lượng quy hoạch còn hạn chế, chưa sát thực tế, thiếu tính khoa học, chồng chéo, không phù hợp giữa quy hoạch sử dụng đất, quy hoạch xây dựng, quy hoạch ngành và quy hoạch phát triển kinh tế - xã hội, gây lãng phí nguồn lực.

Nhiều chính sách hỗ trợ cho tam nông, theo Đại biểu Nguyễn Thanh Thụy (Bình Định), có nội dung chồng chéo, trùng lặp, trên cùng một địa bàn thực hiện nhiều chính sách với nhiều đầu mối quản lý. Không ít những chính sách, văn bản còn mang tính hình thức, chưa sát với thực tế, triển khai thiếu đồng bộ nên rất ít tác dụng. Cụ thể như chính sách hỗ trợ vay vốn để

đưa cơ giới vào đồng ruộng, xét về bản chất là tốt nhưng chưa đúng lúc và chưa phù hợp với thực tế nên việc sử dụng máy móc hiện đại rất hạn chế. Đại biểu Nguyễn Lâm Thành (Lạng Sơn) cho rằng, vẫn thiếu vắng những chính sách mang tính đột phá cho sự phát triển nông nghiệp như chính sách khoa học công nghệ thúc đẩy thị trường chế biến nông sản để tăng hiệu quả và tính cạnh tranh theo tinh thần Nghị quyết 26 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa X.

Ngoài ra, những hạn chế, vướng mắc trong một số lĩnh vực, chẳng hạn như thực hiện Luật Đất đai, đầu tư hỗ trợ vốn, huy động sức dân... cũng đã phần nào kéo lùi mục tiêu của Đảng và Nhà nước về tam nông. Việc khống chế hạn điền trong sử dụng đất nông nghiệp cho hộ gia đình, cá nhân của Luật Đất đai đã ảnh hưởng đến quá trình tích tụ ruộng đất, ngăn cản việc tạo ra những vùng sản xuất chuyên canh lớn có điều kiện áp dụng tiến bộ khoa học, kỹ thuật nâng cao năng suất, chất lượng sản phẩm cho nông nghiệp.

Cùng với đó, quy định liên quan đến công tác giải phóng mặt bằng, giải quyết quan hệ giữa quyền sở hữu và quyền sử dụng đất; giữa quyền của Nhà nước khi thực hiện thu hồi đất vẫn còn nhiều bất cập; sự khác nhau giữa mức đền bù của các dự án, do giá đất khác nhau giữa các địa phương liền kề; chính sách, giá bồi thường thiệt hại khi thu hồi đất luôn thay đổi... là những vướng mắc chưa được tập trung xử lý.

Còn về thời hạn sử dụng đất, đến nay một số loại đất đã gần hết thời hạn nhưng Nhà nước chưa có chủ trương, quyết định cụ thể đã khiến cho nông dân không yên tâm mạnh dạn đầu tư. Ngay cả việc hỗ trợ lãi suất vốn vay mua máy móc thiết bị, vật tư phục vụ sản xuất nông nghiệp và vật liệu xây dựng nhà ở khu vực NNNT theo chỉ đạo

của Thủ tướng, do quy định thời hạn hỗ trợ lãi suất quá ngắn, nên các hộ nông dân nghèo không có khả năng hoàn vốn đúng hạn. Đó là chưa nói đến điều kiện, thủ tục cho vay chặt chẽ hơn so với cho vay thông thường.

Hoàn thiện chính sách, pháp luật

Nhiều đại biểu cho rằng, để khắc phục những tồn tại, hạn chế trên, cần sớm sửa đổi, bổ sung, hoàn thiện chính sách, pháp luật về đầu tư công cho tam nông; thực hiện các giải pháp như: nâng cao chất lượng lập, quản lý, thực hiện quy hoạch; bố trí, phân bổ nguồn vốn đầu tư công; phát triển kết cấu hạ tầng NNNT; phân cấp quản lý đầu tư công; cải cách thủ tục đầu tư. Cùng với đó là một số cơ chế, chính sách nhằm khuyến khích đầu tư công cho tam nông về tín dụng, thuế; phát triển thị trường; khoa học, công nghệ; đào tạo nghề, tạo việc làm cho nông dân...

Đại biểu Nguyễn Thu Anh (Lâm Đồng) đề nghị Chính phủ sớm trình Quốc hội sửa đổi, bổ sung Luật Đất đai để khắc phục những hạn chế, bất cập; quy hoạch lại việc sử dụng đất, rà soát việc sử dụng đất đai trên phạm vi toàn quốc; xác định quỹ đất cơ bản dành cho sản xuất nông nghiệp, đặc biệt là đất lúa. Bên cạnh đó, đảm bảo công bằng trong việc thu hồi đất; bồi hoàn hợp lý; khẳng định chủ trương giao đất, thuê đất ổn định lâu dài, tạo điều kiện thuận lợi cho người dân chuyển quyền sử dụng đất, yên tâm đầu tư, phát triển sản xuất lâu dài. Việc xây dựng tiêu chí Chương trình nông thôn mới phải bảo đảm tính khả thi, phù hợp với khả năng, điều kiện kinh tế từng vùng, miền, địa phương. Cần tăng cường phân cấp cho các địa phương trong việc phân bổ nguồn vốn được giao, đảm bảo sử dụng vốn hiệu quả, tránh dàn trải, kéo dài.

Liên quan nguồn lực đầu tư phát triển khu vực tam nông, nhiều đại biểu đề nghị Nhà nước cần có chính sách huy động nhiều nguồn lực khác từ các thành phần kinh tế, từ nhân dân; Phát triển mạng lưới tín dụng nông thôn, khuyến khích các ngân hàng, tổ chức tín dụng cho vay vốn với cơ chế ưu đãi. Đại biểu Nguyễn Văn Sơn (Hà Tĩnh) đề nghị nên dành cho nông nghiệp tỷ trọng đáng kể trong cơ cấu phát triển chung, coi nông nghiệp là khâu đột phá chiến lược trong phát triển và dành nguồn đầu tư thỏa đáng cho khu vực này, chú trọng tập trung đầu tư cho khoa học nông nghiệp và coi đây là khâu đột phá trong phát triển tam nông.

Để tránh lãng phí dàn trải và chồng chéo trong đầu tư cho tam nông, đại biểu Hồ Thị Thủy (Vĩnh Phúc) cho rằng, phải chú trọng đến công tác quy hoạch. Đi đôi với việc phân cấp quyết định đầu tư và phân bổ nguồn vốn, cần tăng cường công tác thanh tra, kiểm soát. Đầu tư có trọng tâm, trọng điểm theo thứ tự ưu tiên, chú trọng đến vùng nông thôn miền núi, địa bàn khó khăn, vùng sâu, vùng xa. Đồng thời, điều chỉnh và phân bổ lại cơ cấu đầu tư công khắc phục tình trạng cơ chế xin cho, tạo điều kiện để người dân thụ hưởng chương trình dự án được quyền tham gia giám sát chất lượng và tiến độ thi công các công trình, dự án.

Hiện nay, một lượng lớn người lao động ở khu vực nông thôn có xu hướng ra thành phố làm việc dẫn đến thiếu nhân lực phát triển tam nông. Do vậy, nhiều Đại biểu Quốc hội kiến nghị tăng cường phát triển nhân lực cho phát triển tam nông, thông qua chính sách tăng đầu tư phát triển nông nghiệp, nâng cao thu nhập và đời sống người nông dân. Đào tạo nghề cho nông dân cần gắn với tạo việc làm ở khu vực này, không để lãng phí nguồn nhân lực.

Liên quan vấn đề “đầu ra” cho sản phẩm nông nghiệp, đại biểu Trịnh Thế Khiết (Hà Nội) đề nghị Nhà nước cần tập trung xây dựng thương hiệu sản phẩm nông nghiệp mang tính quốc gia, nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho sản phẩm nông nghiệp trong nước vươn xa ra thị trường thế giới, góp phần tăng thu nhập của nông dân, thúc đẩy phát triển nông nghiệp.

Tiếp tục dành ưu đãi tài chính cho khu vực NNNT

Bộ trưởng Bộ Tài chính Vương Đình Huệ khẳng định, trong 5 năm 2008 - 2012, dự toán chi đầu tư cho NNNT tăng bình quân 18,2%, cao hơn tốc độ tăng chi đầu tư chung của cả nước. Về định hướng đầu tư cho khu vực này, Bộ trưởng Vương Đình Huệ cho biết, Bộ Tài chính dự kiến trình Chính phủ tiếp tục thực hiện các chính sách ưu đãi về tiền sử dụng đất, về thuế giá trị gia tăng, thu nhập doanh nghiệp, nhằm khuyến khích đầu tư, nhất là các dự án đầu tư áp dụng công nghệ cao, công nghệ chế biến, nông sản, thực phẩm sau thu hoạch, dự án đầu tư vào các vùng đặc biệt khó khăn, phát triển sản xuất kinh doanh, khuyến khích đầu tư và xuất khẩu. Bên cạnh đó, tiếp tục dành nguồn vốn tín dụng ưu đãi cho NNNT thông qua chương trình kiên cố hóa kênh mương, đường giao thông nông thôn, cơ sở nuôi trồng thủy sản, cơ sở hạ tầng, làng nghề nông thôn, hạ tầng thủy lợi cho cánh đồng mầu lớn.

Về bố trí NSNN, *thứ nhất*, tiếp tục ưu tiên bố trí ngân sách thông qua các chương trình dự

án nhằm thúc đẩy các vùng nghèo, vùng khó khăn phát triển, đồng thời tạo cơ chế cho các vùng có điều kiện phát triển kinh tế - xã hội thu hút nguồn lực tài chính để có thể tự phát triển; *Thứ hai*, có chính sách để các địa phương chủ động bố trí cân đối ngân sách địa phương cho phát triển NNNT, trong đó ưu tiên bố trí vốn cho đầu tư cơ sở hạ tầng, giao thông nông thôn, thủy lợi. Tăng cường cho công tác khuyến nông, khuyến lâm và khuyến ngư; *Thứ ba*, hỗ trợ ngân sách trực tiếp cho hộ dân và địa phương theo diện tích trồng lúa để đảm bảo giữ diện tích trồng lúa khoảng 3,8 triệu ha theo nghị quyết của Chính phủ và Quốc hội.

Về nguồn TPCP, Chính phủ đang chỉ đạo Bộ Tài chính phối hợp với Bộ Kế hoạch và Đầu tư tập trung cho các dự án về giao thông liên vùng, miền, các tuyến đường ra biên giới, đường đến trung tâm cụm xã, nhất là các xã biên giới, vùng sâu, vùng xa, kiên cố hóa trường, lớp học, cơ sở chữa bệnh tuyến huyện; phấn đấu đến năm 2015 hoàn thành cơ bản hệ thống thủy lợi trên toàn quốc.

Trong thời gian tới, sẽ tiếp tục đẩy mạnh đầu tư công, đầu tư từ ngân sách và huy động các nguồn lực khác để triển khai một cách mạnh mẽ, sâu rộng chủ trương thí điểm bảo hiểm nông nghiệp và tổng kết để triển khai rộng rãi nhằm hỗ trợ cho nền sản xuất nông nghiệp; Chủ động khắc phục và bù đắp thiệt hại tài chính do hậu quả của thiên tai, dịch họa gây ra; Góp phần đảm bảo an sinh xã hội ở nông thôn và thúc đẩy sản xuất nông nghiệp ■

TIN TRONG NƯỚC

❖ HỘI THẢO KHOA HỌC: Phương pháp, tiêu chí đánh giá tình hình thực thi pháp luật trong lĩnh vực tài chính - định hướng hoàn thiện

Ngày 10/07/2012, Hội thảo “Phương pháp, tiêu chí đánh giá tình hình thực thi pháp luật trong lĩnh vực tài chính - định hướng hoàn thiện” đã được tổ chức tại Hà Nội, dưới sự chủ trì của Vụ Pháp chế - Bộ Tài chính phối hợp với Dự án Quỹ tín thác Đa biên giai đoạn 2 (MDTF2).

Tham dự hội thảo có đông đảo đại diện đến từ các đoàn luật sư Hà Nội, Văn phòng Chính phủ, Thanh tra Chính phủ, Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam, và các chuyên gia trong và ngoài ngành Bộ Tài chính.

Theo đánh giá của Vụ Pháp chế, Bộ Tài chính, một trong những hạn chế lớn nhất của công tác theo dõi thi hành pháp luật là chưa có hành lang pháp lý đầy đủ, toàn diện, bao quát để đánh giá tình hình tổ chức, thi hành pháp luật... Do đó, tại hội thảo đã có rất nhiều ý kiến đóng góp của các chuyên gia về những vấn đề như: tiêu chí đánh giá; phương pháp đánh giá tình hình thực thi pháp luật trong lĩnh vực tài chính...

Trên cơ sở đó nhằm đưa ra những phương pháp hợp lý, đánh giá từ góc độ thực tế của từng ngành, từng lĩnh vực, hạn chế những khó khăn, cũng như rủi ro có thể xảy ra và đưa ra cách thức xử lý hiệu quả, kịp thời. Đồng thời, Bộ Tài chính sẽ sớm hoàn thiện báo cáo nghiên cứu, góp phần nâng cao chất lượng, hiệu quả của việc thu thập, xử lý thông tin của hoạt động đánh giá tình hình thi hành pháp luật trong lĩnh vực tài chính ■